

Kultura a vzdělanost v 17. a 18. století

Náboženství

- Evropa díky reformaci nábožensky nejednotná (protestanti, katolicismus)
- díky protireformaci katolická církev opět posiluje, hromadí majetek ⇒ zvedání kritiky posílené církve
- dva proudy: *jansenismus* (podle Cornelia Jansena, zastoupení především v katolických zemích – Francie, klášter Port Royal, Blaise Pascal), *pietismus* (v protestantských zemích, mezi chudšími): požadují hluboký, bezprostřední vztah k bohu, upřímnost víry

Věda

- druhá polovina 17. století: vědecká revoluce v Nizozemí, Francii, Británii
- je potřeba provést pokusy pro potvrzení teorie
- Galileo Galilei (dalekohled), Blaise Pascal (jednotka tlaku, první mechanický kalkulátor), Isaac Newton (základy moderní fyziky), Prokop Diviš (bleskosvod), William Harvey (krevní oběh), Antoine-Laurent de Lavoisier (uspořádání chemických prvků, neuchytilo se), Jan Ámos Komenský

Filosofie

- dva hlavní proudy, *racionalismus* = zdrojem objektivního poznání je rozum (Descartes), *empirismus* = naše poznání je založeno na základě smyslové zkušenosti (Hobbes)

Osvícenství

- duchovní filosofický směr, vzniká na sklonku 17. století, vzniká v Nizozemí, ale typický je ve Francii v 18. st.
- víra v rozum, vymezují se proti tmářství, věří v lidské schopnosti, kritici katolického pronásledování a netolerance, začínají mluvit o právech člověka, myšlenka rovnosti před zákonem, dělba státní moci na tři složky, odklon od náboženství
- *deismus* = bůh existuje, ale jenom jako stvořitel světa a dále už do dění světa nezasahuje
- *mechaničtí materialisté* = existuje jenom hmota a nic jiného, žádný bůh ani duchovno, L. O. de la Metrie

Francie

- Francois Maria Arouet pracuje pod pseudonymem Voltaire, protože byl dvakrát vězněn a nechtěl poškodit svého otce, který se živil jako notář
- Charles Louis Montesquieu: O duchu zákonů, chce rozdělit státní moc na tři složky
- Jean Jacques Rousseau: manželka se nemá starat o děti, ale o něj, svoje děti poslal do sirotčince, lidi zkažil soukromý majetek, ale alespoň lze dosáhnout rovnosti před zákonem, kritik soukromého vlastnictví
- Encyklopedie – soubor veškerého tehdejšího vědění

Ekonomie

- Francois Quesnay: zdrojem bohatství státu má být zemědělství, na rozdíl od merkantilismu stát nemá do ekonomiky zasahovat = *fyzikratismus*
- Adam Smith: přišel s myšlenkou volného trhu, paradox hodnoty: věci, které nejvíce potřebujeme ke svému životu, je levnější než to, co nepotřebujeme

Ostatní poznatky

- od Algebry se odděluje geometrie, vzniká deskriptivní geometrie
- začíná se úspěšně očkovat proti neštovicím
- Carl Linné
- Luigi Galvani
- Alessandro Volta
- Fyzikové, elektřina
- bratři Montgolfierové – horkovzdušný balón

Baroko (17.-18. století)

- začátek konec 16. st. V Itálii
- široký rozsah, projevuje se i v koloniích, v Evropě a Jižní a Střední Americe
- nástroj katolické církve jak lákat lid, protireformace
- oblouk, nesmírně zdobné, mnoho zlata, baculaté ženy a andělíčky, iracionalismus
- častá náboženská tematika

Architektura

Itálie

- Giovanni Bernini (Vatikán), Svatopetrské náměstí a kolonáda, stolec sv. Petra, nejen architekt, i sochař: fontána medusy
- Francesco Borromini: lateránská bazilika, kostel sv. Iva (Řím)

Francie

- Jules Mansart: podílel se na Louvru, Versailles

Rakousko, Čechy

- Jan Fischer z Erlachu: kašna Parnas, zámek Vranov nad Dyjí, Schönbrunn
- v Praze chrám sv. Mikuláše, vytvořili otec a syn Dientzenhoferové
- Carlo Lurago: Klementinum v Praze
- Jan Blažej Santini Eichel: Zelená hora, Křtiny, Rajhrad
- Loretta v Praze, zvonkohra
- morový sloup v Olomouci

- Valdštejnský palác, dnes sídlo senátu
- Špilberk (dnes barokní podoba, vznikl dřív)
- dnešní Mahenova knihovna, Schrattenbachův palác
- většina kostelů v Brně
- Svatý Kopeček u Olomouce
- Sv. Mikuláš v Praze
- selské baroko – Holašovice

Malířství

- Nizozemí: Petr Paul Rubbens, Rembrandt
- Francie: Poussin
- Španělsko: Velázquez
- Itálie: Carravaggio
- u nás: Škréta, Kupecký, Václav Hollar

Sochařství

- Itáli: **Lorenzo Bernini** (autor některých soch na Karlově mostě)
- České země: **Brokoff, Braun**
- pěstován kult Jana Nepomuckého, poznáme ho podle hvězd nad hlavou

Hudba, literatura

- Antonio Vivaldi
- Johann Sebastian Bach, Händel, Monteverdi
- u nás Mysliveček, Adam Michna z Otradovic
- historik Bohuslav Balbín, Adam Michna z Otradovic

Rokoko

- ve Francii se ve 2. třetině 18. století baroko vyvine do rokoka (za fran. *rocaille*, mušle)
- znaky interiéru: obrazce mušlí, lehké, pastelové barvy
- dámy nosí paruky, napudrované, vyzývavé, boty na podpatku, užívání radostných stránek života
- vznik míšeňského porcelánu
- malíř Jean-Honoré **Fragonard**
- hudba: Haydn, Mozart
- literatura: Torquato di Tasso, John Milton
- zámek Sanssouci v Postupimi (Německo), palác Kinských v Praze